

Brandsikre Lofter i Stalde

A.B.C.

Tidsskrifter

Nordisk Tidsskrift for Lervare og Sten-Industri. 1898. Maj

1898

gøre opmærksom paa, at mange Teglværker kunne gøre sig en god Biindtægt ved at skære Træ ud til Tømmer og Brædder.

Der voxer Savværker op allevegne, og det er ikke min Mening, at Teglværkerne skulle tage Brødet — eller rettere sagt Træet — ud af Munden paa Savværkerne. Nej, men Teglværkerne bruge altid selv en Del Træ saavel til nye Anlæg som til Reparationer. Se blot Deres Regninger med Tømmerhandlerne efter, kære Kolleger, og De ville maaske forbavses ved at se de store Tal, man faar frem, naar man tæller sammen for hvert Aar.

Det allermeste af det Træ vi bruge, kunne vi selv skære. For nogle faa Hundrede Kroner kan man købe en Baandsav og de faa Hestes Kraft, den koster at trække, vil paa et Teglværk af nogenlunde Størrelse kun koste en Ubetydelighed.

En dygtig Mand til at passe den maa man have, ellers springer der for mange Savblade, og andre Uheld kunne ved en saadan Maskine let indtræde, naar den Mand, som passer den, ikke er meget omhyggelig og paapassende.

En Rundsav er mindre vanskelig at passe, men naar man først een Gang har lært alle de Fordele at kende, der er ved at arbejde med en Baandsav, lader man Rundsaven staa.

Om Vinteren, naar man ikke har synderligt at bestille for Mandskab og Heste, henter man Træet hjem, og saasomt man har sin Dampmaskine igang, begynder man at save.

Grantræet finder paa et Teglværk udmærket Anvendelse f. Ex. til Tørrelader. Spær, Stolper, Lægter til Hylder og Tag, kort sagt Alt, hvad der hører til en Lade, laver man af Grantræ. Hver Stolpe bør sættes paa et lille muret Fundament med et lille Jernanker i, saaledes at Stolpeenden er hævet nogle faa Tommer over Jorden for ikke at raadne.

Det er langt nemmere at tildanne Granstammerne paa Maskinsaven end med Øxe. Ved at »slinge« Træet op med Øxe gaar der meget til Spilde, idet Spaarnerne ikke ere af synderlig Værdi. Lader man derimod Saven tage de runde Sider af Stammen faar man nogle »Udskær«, som kunne bruges til adskilligt.

Løvrigt maa jeg advare stærkt imod at tage mere af Granstammen end højst nødvendigt. *I Fyrretræ ligger Styrken i Midten, i Kærnen, men i Gran udvendig.* Jo mere man kan lade Granstammen beholde sin runde Form, desto stærkere er den.

Dette er noget, jeg stadig har haft svært ved at faa mine Tømre til at indse, da jeg, før jeg fik Maskinsav, led Granstammerne slinge. Tømrerne vilde altid helst »barbere« Stammen paa alle fire Sider, thi ellers have de vanskeligt ved at faa Stolperne til at staa i Lod, og i det hele taget at faa de lige Linier i Bygningen; men nødvendigt er det slet ikke. Spærerne bør kun miste lidt af Rundingen paa den Side, hvor Lægterne slaas paa; Stolper bør saa vidt muligt ikke miste noget af deres Ydre, Barken skal dog selvfølgelig tages af.

Materialet til en almindelig Tørrelade af indenlandsk Træ vil ikke blive stort mere end halvt saa dyrt som af udenlandsk.

Min Tanke ledes hen paa, hvor langt billigere et godt gammeldags Teglværk bygges end et ny-modens med kostbare Tørreapparater. Herre Jemini! alle de Penge, der er givet ud til saadanne Tørreindretninger.

Det er ganske morsomt at regne ud, hvor langt, langt billigere almindelige Tørrelader kunne bygges til en Aarsproduktion af f. Ex. 3 á 4 Millioner end et saadant Tørreapparat.

»Men saa spares der saa meget Mandskab ved disse Tørreapparater«, siges der. Mon? Regn rigtigt efter! Besparelsen er vist ikke saa stor.

»Saa kan man arbejde hele Aaret — eller næsten hele Aaret.« Ja, er Fordelen derved saa stor?

»Saa bruge vi kun for 1 Kr. Kul pr. 1000 Sten til at tørre dem.« — Ja, »kun«! og hvor meget andrager saa Forrentning og Amortisation af Anlægs-kapitalen og Reparationer af disse Anlæg?

Undskyld dette lille Apropos! Det var jo slet ikke derom jeg vilde skrive, derfor tilbage til det danske Træ.

Selv til Gulve har Grantræ vist sig meget holdbart. Til at lægges i Jorden eller til Indmuring bør Gran dog ikke anvendes.

Bøgekjævler udsaves til Planker, som senere anvendes til Hjulfælg og andet Gavtræ. Bøgekjævlerne maa skæres ud inden Sommerens Begyndelse, da Træet bliver »kort« ved at ligge uopskaaret.

Egetræ har jo ligeledes megen Anvendelse, baade som Planker og som Tømmer.

Begge disse Træsarter bør ikke anvendes i frisk Tilstand, og Enhver, der ved, hvor vanskeligt og hvor dyrt, det er at købe gammelt Ege- og Bøgetræ, som »Osen er gaaet af«, vil kunne indse, hvor fordelagtigt det vil være at skære Kjævler ud selv, saaledes at man kan have Træet liggende i nogle Aar før Brugen.

Ogsaa Asketræ har man megen Anvendelse for.

Som jeg ovenfor bemærkede, er det ikke min Hensigt at raade Teglværkerne til at gaa Savværkerne i Næringen; men det er klart, at naar man alligevel har Dampkraft og kan transportere Træet paa en Aarstid, hvor der ikke er meget at bestille, saa kan man med stor Fordel selv oparbejde det Træ, man skal bruge, i Stedet for at lade Savværkerne gøre det.

Den 24. Marts 1898.

Sapiruta.

Brandsikre Loffer i Stalde.

Højstærede Hr. Redaktør!

Stadig læser man i Bladene om indebrandte Kreaturer. Der opstaar Ild i en Landbrugsbygning og i Løbet af faa Minutter har Ilden omspændt hele Gaarden, selv store Gaarde blive i utrolig kort Tid fortabte, naar først den røde Hane har begyndt at gale.

En enkelt Gang ser man Meddelelser om, at Lofferne i Staldene vare af Sten, og at Kreaturerne som en Følge deraf reddedes. Oftest har man i saa-

danne Tilfælde sluppet Dyrene ud af Stalden for at være ganske vis paa at redde dem; men strax efter Branden har man atter kunnet sætte dem paa Stald, thi denne stod ganske ubeskadiget.

Tænk, hvilke Værdier der gaa tabt Landet over ved indebrændte Kreaturer, ofte — praktisk talt — uerstattelige Værdier, thi en Kvægstamme, som er opdrættet med stort Arbejde og flere Aars Omhu, er ikke til at erstatte med Brandassurancen. Tænk, hvilken Sorg det maa være at se sine kære Kreaturer ligge som brændte Aadsler.

Jeg har fremdraget ovenstaaende, fordi jeg gerne vilde gøre Dem, Hr. Redaktør, opmærksom paa en Opgave for Dem selv, Deres Medarbejdere og Tidsskriftets Læsere, nemlig den: *Arbejd paa at faa indført brandsikre Lofter i Stalde.*

At Sagen særlig interesserer os Teglværksfolk, er fordi vi maa benytte enhver Lejlighed til at faa brændte Sten anvendte i Stedet for Træ.

Hvad jeg i det foreliggende Tilfælde kunde ønske er:

1) Tegninger af de hensigtsmæssigste Konstruktioner af Hvælvingsten, egnede til Staldlofter. Der fremkommer saa mange saadanne Konstruktioner, men vi Teglværksmænd ere ej i Stand til at bedømme deres Godhed.

2) Beregninger af Omkostningen ved Lofter af saadanne Hvælvingsten, sammenlignet med almindelige Trælofter. Disse Beregninger maa være specificerede, saaledes at Enhver kan ændre dem efter de paa de forskellige Steder gældende Priser paa Materiale og Arbejds løn.

3) Henvendelse til Assuranceselskaberne om Nedsættelse af Assurancepræmien saavel for Bygninger som for Kreaturer og Indbo i Stalde med brandsikre Lofter. Der er jo saa overmaade stor Forskel paa Risikoen, at Assuranceselskaberne uden Tvivl med Fordel kan nedsætte deres Præmie for saadanne Stalde.

At jeg kun har nævnet Stalde, er fordi disse særlig trænge til brandsikre Lofter. Selvfølgelig vil Anvendelsen i andre Tilfælde blive meget stor, naar Omkostningerne derved ikke blive for store.

Deres ærbødige

A. B. C.

Porøse Sten.

Fra en Indsender have vi modtaget Nedenstaaende, som vi paa Grund af Sagens Interesse ikke have villet nægte Optagelse, skøndt Indsenderen ikke har opgivet os sit Navn, men rette vi dog herved en høflig Anmodning til ham om at gøre dette af Hensyn til eventuel senere Korrespondance om denne Sag.

Indsenderen skriver: Et Savn vilde afhjælpes, i Fald Teglværkerne producerede 1½" tykke, porøse, lette Sten til at lægge paa Indskud. Overalt, hvor man ved Hastværksarbejde skal lægge Gulv og ikke har Tid til at vente paa Udtørring af Leret, medens man heller ikke vil risikere Svamp ved at lægge

Gulv over fugtigt Indskudsler, har man Brug for porøse Sten, men den Art Sten maa stadig have paa Lager. De brændes lette ved at blande Tørvesmuld (meget Smuld) i Leret; de ere meget slette Varmeledere og derfor et ypperligt Isoleringsslag. Var det ikke gavnligt, om De virkede for Tilvejebringelse heraf?

Da vi ved at gennemløbe vor permanente Avertissementstavle se, at ingen af de deri averterende Teglværker fabrikere porøse Sten, tillade vi os her ved at lade ovenstaaende Opfordring til Fabrikation af saadanne gaa videre til vore Læsere. Skulde nogen af disse allerede fabrikere dem, bede vi Vedkommende venligst oplyse os derom. *Red.*

Gennemsnitsprisen for Mursten i København for II Aar.

Som bekendt ere Priserne paa Mursten i København underkastede store Svingninger — langt større end i Provinserne. Desværre foreligger der ikke nogen Statistik eller Markedsberetninger angaaende disse Priser, men det vil maaske interessere vore Læsere at se nedenstaaende Talrække, som er os meddelt af en større Murmester i København, og som angiver de Priser, han har betalt for flammede Mursten frit Bane eller Havn i København:

Juni 1887	Kr. 16,70
— 1888	— 18,00
— 1889	— 18,00
— 1890	— 22,00
— 1891	— 21,50
— 1892	— 18,50
— 1893	— 17,00
— 1894	— 16,50
— 1895	— 16,65
— 1896	— 20,35
— 1897	— 22,00

I Gennemsnit Kr. 18,84

Det bør bemærkes at Priserne alle ere for Juni Maaned, altsaa paa en Tid af Aaret, da de i Reglen ere paa deres højeste; de maa derfor ikke tages som Gennemsnitspris for hele Aaret.

Endvidere maa erindres, at der for Teglværkerne i ovenstaaende Priser fragaar Forhandlerprovision.

Til Pottemagerne.

For 4 Aar siden tog nogle Mestre Initiativet til Dannelsen af en Pottemager-Forening, som i Begyndelsen vandt almindelig Bifald, men, da manges Forventninger oversteg, hvad Foreningen ydede, gjorde der sig snart en Slappelse og Mangel paa Interesse for Foreningen gældende, som endte med talrige Udmeldelser af Foreningen.

Vi nærme os imidlertid nu en for Pottemageriet kritisk Tid, idet flere og flere Teglværker lægge sig efter Fabrikation af Lervarer som et Slags Bierhverv og true vor Existens ved Prisnedsættelser. Disse ere